

Hvad er en garantiforskrift, og hvad sker der, hvis den ikke overholdes?

af konsulent Erik Jappe

Der er udtryk og begreber inden for det retlige område, der ikke er så ligetil at forstå for borgere, der er i kontakt med det offentlige system. Hvad er f.eks. en garantiforskrift?

Umiddelbart vil ganske få borgere kunne svare på spørgsmålet, men de fleste vil sandsynligvis vurdere, at når garanti er indeholdt i ordet, er det noget positivt for den enkelte borger.

Reglerne om sagsbehandling kan inddeles i to grupper:

1. Garantiforskrifter.
2. Ordensforskrifter.

Men hvad er en garantiforskrift og en ordensforskrift, og hvad sker der, hvis kommunen ikke overholder en garantiforskrift?

Garantiforskrifter

Garantiforskrifter er regler, der er så væsentlige for sagsbehandlingen, at overtrædelse af reglerne som udgangspunkt formodes at have indflydelse på udfaldet af en afgørelse.

Når Folketinget i f.eks. serviceloven, forvaltningsloven og retssikkerhedsloven har indført en række garantiforskrifter, er det ud fra et klart ønske om, at kommunerne skal følge en bestemt metode/procedure m.v., når kommunen i en konkret sag skal træffe en afgørelse.

Hvis en myndighed ikke overholder en garantiforskrift, før den træffer afgørelse i en sag, er der tale om en generel væsentlig sagsbehandlingsfejl, der som udgangspunkt medfører, at en afgørelse er ugyldig. Hvis fejlen ikke skal medføre ugyldighed, skal myndigheden kunne bevise, at den begåede fejl ikke har haft indflydelse på afgørelsen.

Ordensforskrifter

Ordensforskrifter er regler, der ikke antages at have betydning for afgørelsens indhold. Derfor er konsekvenserne af en overtrædelse af en ordensforskrift ikke så alvorlig som overtrædelse af en garantiforskrift. Reglen om sagsbehandlingsfrister i [retssikkerhedslovens](#) § 3 har karakter af en ordensforskrift (se evt. Jon Andersen: Socialforvaltningsret 4. udg. 2012 på s. 263).

Folketingets Ombudsmand har i [FOU 2009.0406](#) udtalt sig om ordensforskrifter:

“Ordensforskrifterne har derimod ikke på samme måde (som garantiforskrifterne) til formål at garantere, at afgørelsen er korrekt og lovlig. Det har derfor ikke samme betydning for afgørelsens indhold (om den er korrekt og lov-

lig), hvis ordensforskrifterne ikke er overholdt. Som eksempler på ordensforskrifter nævnes ofte bl.a. afgørelsens form (skriftlig eller mundtlig) og klagevejledning. Også andre krav til forvaltningsmyndigheden, herunder f.eks. krav om hurtig sagsbehandling, sprogbrug og optræden, tjener andre formål end at sikre en korrekt og lovlig afgørelse.”

Eksempler i serviceloven på garantiforskrifter

Handleplan: Udarbejdelse af handleplan efter servicelovens § 141 er en garantiforskrift. Det har Ankestyrelsen fastslået i [principafgørelse C-12-05](#):

“Udarbejdelse af en handleplan for den fremtidige indsats var en garantiforskrift. Manglende udarbejdelse heraf i forbindelse med en kommunes standsning af tilskud til en hjælpeordning var derfor kritisabelt.”

I den konkrete sag fandt Ankestyrelsen dog ikke, at tilside-sættelsen havde haft så væsentlig betydning for indholdet i kommunens afgørelse, at den blev ugyldig. Fra [C-12-05](#):

“Ved denne vurdering lagde Ankestyrelsen vægt på, at det måtte anses for åbenbart, at de materielle betingelser for at kunne modtage tilskud til den hidtidige hjælpeordning ikke længere var opfyldt på afgørelsestidspunktet.”

I [principafgørelse C-29-06](#) fandt Ankestyrelsen, at den manglende handleplan medførte ugyldighed for afgørelsen:

“En funktionsevnevurdering foretaget i forbindelse med en ansøgning om personlig og praktisk hjælp til en person med betydelig nedsat funktionsevne, opfyldte ikke kravene til den handleplan, der skulle udarbejdes forud for afgørelsen. Den manglende handleplan var så væsentlig en fejl, at afgørelsen om personlig og praktisk hjælp var ugyldig. Det kunne ikke afkræftes, at manglen havde påvirket afgørelsens resultat.”

Funktionsevne: Reglerne givet i [funktionsevnebekendtgørelsen](#) er garantiforskrifter. Det fremgår bl.a. af [principafgørelse C-12-06](#):

“Ved ansøgning om tilskud til dækning af nødvendige merudgifter skulle der fremsendes et aftaleskema og en sammenfatning til ansøger. I sagen var der ikke enighed om omfanget af ansøgers funktionsnedsættelse, og uanset at kommunen i forbindelse med sagsbehandlingen havde anvendt et aftaleskema, anså Ankestyrelsen det for en væsentlig mangel, at aftaleskemaet/sammenfatningen ikke var fremsendt til ansøger. Kommunens afgørelse var derfor ugyldig. Sagen blev hjemvist til ny afgørelse i kommunen.”

I [principafgørelse C-40-05](#) nåede Ankestyrelsen frem til samme konklusion.

Eksempler i forvaltningsloven

Bisidder: Retten til at medtage en bisidder efter forvaltningslovens § 8 er også en garantiforskrift. Det fremgår af [principafgørelse F-1-07](#):

”Ankestyrelsens Beskæftigelsesudvalg fandt, at kommunen herved havde tilsidesat en garantiforskrift ved at nægte hende at medtage en bisidder. Kommunens afgørelse havde derfor en væsentlig retlig mangel, der medførte ugyldighed, medmindre det konkret kunne afkræftes, at manglen ikke havde påvirket afgørelsens resultat.”

I den konkrete sag fandt Ankestyrelsens Beskæftigelsesudvalg ikke, at det kunne afkræftes.

Partshøring: Efter [forvaltningslovens](#) § 19 gælder det som hovedregel, at kan en part i en sag ikke antages at være bekendt med, at myndigheden er i besiddelse af bestemte oplysninger vedrørende sagens faktiske omstændigheder, må der ikke træffes afgørelse, før myndigheden har gjort parten bekendt med oplysningerne og givet denne lejlighed til at fremkomme med en udtalelse. Det er en garantiforskrift, hvilket bl.a. fremgår af [principafgørelse F-3-01](#):

”Da det herefter blev lagt til grund, at en væsentlig garantiforskrift i form af partshøring var tilsidesat, gjaldt der en formodning for, at afgørelsen kunne være påvirket af fejlen og dermed ugyldig. Efter en konkret vurdering i sagen fandt Ankestyrelsen ikke, at denne formodning var afkræftet.”

Eksempler i retssikkerhedsloven

Borgerinddragelse efter [retssikkerhedslovens](#) § 4 er en garantiforskrift. Det fremgår bl.a. af [principafgørelse R-4-07](#):

”Formålet med denne regel om borgerinddragelse var at skabe garanti for, at sagen blev behandlet grundigt og alsidigt. Overtrædelsen af en sådan garantiforskrift betød som hovedregel, at en afgørelse var ugyldig, med mindre fejlen i den konkrete sag ikke havde haft betydning for afgørelsen. Ankestyrelsen vurderede, at det ikke kunne udelukkes, at fejlen havde haft betydning for afgørelsens resultat.”

”Fejlen medførte derfor, at kommunens og nævnets afgørelser var ugyldige.”

Genvurdering: Efter retssikkerhedslovens § 66 skal der i klagesager gives den myndighed, som har truffet en afgørelse, mulighed for at vurdere, om der er grundlag for at give klageren helt eller delvist medhold (remonstration). Der er tale om en garantiforskrift jf. [principafgørelse R-11-01](#).

Andre eksempler

Du kan i [dette svar](#) (S 167) fra 2004 til Folketingets Socialudvalg se andre eksempler på garantiforskrifter inden for retssikkerhedslovens og forvaltningslovens områder.

Ved klage

Hvis en borger klager over en afgørelse truffet af kommunen i en sag inden for det sociale område, vil Ankestyrelsen som udgangspunkt automatisk vurdere, om en garantiforskrift er overtrådt. Folketingets Ombudsmand har udtalt sig herom i [FOU 2002-313](#):

”I det omfang sagsbehandlingsreglerne har karakter af garantiforskrifter, hvis tilsidesættelse gør, at der svigter en garanti for afgørelsens lovlighed og rigtighed, er det min opfattelse, at det sociale nævn har pligt til af egen drift at påse, om disse regler er overholdt i underinstansens behandling af en sag.”

Ankestyrelsen vil som klageinstans vurdere, om overtrædelsen skal medføre, at kommunens afgørelse f.eks. bliver ugyldig.

I DUKH rådgiver vi om, at det som borger altid er en god idé at anføre, hvilke garantiforskrifter borgeren selv vurderer som tilsidesatte.

Afrunding

Garantiforskrifter skal overholdes af kommunerne. Hvis en kommune ikke overholder en garantiforskrift, er der tale om en væsentlig sagsbehandlingsfejl. Det medfører som udgangspunkt, at afgørelsen er ugyldig.

Hvis fejlen ikke skal medføre ugyldighed, skal kommunen - og dermed ikke borgeren - kunne bevise, at den begåede fejl ikke har haft indflydelse på afgørelsens resultat.